

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

สีดา สอนศรี*

(Sida Sonsri)

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2563). *การจัดการความขัดแย้ง: ความรู้เบื้องต้นและกรณีศึกษา (Conflict Management: Basic Understanding & Case Studies)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นๆ ได้ทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับปัจเจก องค์กร สังคม ประเทศ และระหว่างประเทศ ในการศึกษาความขัดแย้ง นอกเหนือจากการศึกษาความเป็นมา ความหมายของความขัดแย้ง ระดับของความขัดแย้งแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรุนแรง (Violence) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) สันติวิธี (non - violence) และสันติภาพ (Peace) เนื่องจากความขัดแย้งยังไม่ได้ดำรงอยู่เฉพาะตัว เมื่อใดก็ตามที่เกิดความขัดแย้งขึ้น โอกาสที่จะพัฒนาไปสู่ความรุนแรงย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ ดังนั้นการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งในเชิงบวกจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีการที่ปราศจาก

ความรุนแรง หรือแนวทางสันติวิธี ถึงที่สุดแล้วสันติวิธีจะช่วยหนุนเสริมต่อการสร้างสันติภาพที่ปราศจากความสูญเสียและยั่งยืนมากขึ้น ทั้งนี้จึงเห็นได้ว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับชุดความรู้มิติอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน (บุษบง, น.ก)

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย 5 บท **บทที่ 1** กล่าวถึงองค์ความรู้ที่รวมถึง ความหมายของความขัดแย้ง ทฤษฎี พัฒนาการของการเกิดความขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้ง ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมที่ยืดเยื้อ กรณีตัวอย่างในติมอร์ตะวันออก ผลของความขัดแย้ง และบทสรุปซึ่งเป็นการให้ภาพรวมทั้งหมดของความขัดแย้ง **บทที่ 2** เป็นการวิเคราะห์ความขัดแย้ง (Conflict Analysis) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความขัดแย้งขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ความขัดแย้งเชิงลึก กรณีตัวอย่าง การวิเคราะห์ความขัดแย้งในอาเซียนโดยสังเขป และบทสรุป **บทที่ 3** เน้นถึงเรื่องความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง ผลของความรุนแรง แบบจำลองความขัดแย้งและความรุนแรง (Conflict and Violent Model)

* Associate Professor, Visiting Professor, Department of Southeast Asian Studies, Manipur University, India

แบบจำลองความขัดแย้งและความรุนแรง (Conflict and Violent Model) และบทสรุป **บทที่ 4** กล่าวถึง สันติวิธี ซึ่งให้ความหมายของสันติวิธี หลักคิดของสันติวิธี รูปแบบการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี การจัดการความขัดแย้งรูปแบบใหม่ (New Approaches in Conflict Resolution) กรณีตัวอย่างการจัดการความขัดแย้ง และบทสรุป **บทที่ 5** เป็นแนวคิดสันติภาพ (Peace) ซึ่งกล่าวถึง ความหมายของสันติภาพ สันติภาพในความหมายของพุทธศาสนา ทัศนคติ สันติภาพ ประเภทของสันติภาพ การสร้างสันติภาพ (Peace Building) กลยุทธ์ในการสร้างสันติภาพ กรณีตัวอย่าง การศึกษาบทบาทของเครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้ในการสร้างสันติภาพตามแนวทางของ John Paul Lederach แบบจำลองการสร้างสันติภาพ และบทสรุป

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับการศึกษาเหตุการณ์ความขัดแย้งของทุกประเทศในปัจจุบัน จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือ สารบัญตารางและสารบัญภาพ สาเหตุของความขัดแย้งในอดีตและปัจจุบัน (น. 5-6) แนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเจรจา (น. 52) ภาพรวมการดำเนินการสร้างสันติภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ (น.64) มโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพ (น. 78) ประเด็นในโมเดลการสร้างสันติภาพ (น. 85-87) และกรณีตัวอย่างในแต่ละบท

ส่วนดีของหนังสือเล่มนี้อีกเรื่องหนึ่งคือ แนวคิดและทฤษฎีของความขัดแย้งที่จะนำมาใช้ในปัจจุบันได้ (น. 34-43) ซึ่งผู้เขียนได้สร้างแบบจำลองให้ผู้อ่านได้เข้าใจง่าย และเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

หนังสือเล่มนี้จึงสมควรอย่างยิ่งต่อผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งในประเทศต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งหลายประเทศได้ประสบความสำเร็จมาแล้ว

สิ่งที่สำคัญที่ผู้วิจารณ์ได้ตระหนักในสังคมหลากหลายทางวัฒนธรรมก็คือ สังคมเหล่านั้นยังไม่คุ้นเคยกับการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยใช้คนกลางในการเจรจาข้ามวัฒนธรรม นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดของขั้นตอนในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมี 3 ขั้นตอนตามที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงคือ ขั้นตอนการประชุมก่อนการไกล่เกลี่ย การแยกการไกล่เกลี่ยในระหว่างเจรจา และการประชาพิจารณา ซึ่งทุกสังคมต้องดำเนินการ สิ่งทีก่อให้เกิดความขัดแย้งและก่อให้เกิดกองกำลังทางอาวุธในปัจจุบันในกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จะต้องมีการเจรจาไกล่เกลี่ยกันเป็นเวลานาน จึงจะประสบความสำเร็จ อีกทั้งผู้นำประเทศจะต้องมีความสามารถในการประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ และหาตัวกลางการเจรจา ซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นั้น ความสำเร็จจึงจะเป็นไปได้โดยง่าย นอกจากนั้น ผู้ที่ได้รับความขมขื่นหรือถูกระงับต้องออกมาแสดงความคิดเห็นให้รัฐบาลได้ทราบถึงสาเหตุของความขัดแย้งต่าง ๆ และหาทางประนีประนอม

หนังสือเล่มนี้จะดีมากยิ่งกว่านี้ ถ้าผู้เขียนได้เพิ่มเติมศัพท์ให้ละเอียดมากกว่านี้